

15. 6. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pojetí a charakter úpravy smlouvy o účtu v novém občanském zákoníku

Smlouva o účtu zavedená do právní praxe spolu s přijetím zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále také jen „nový občanský zákoník“ či „NOZ“) souhrnně nahradila do té doby hojně využívané a dle všeho i dobře zažitě dva smluvní typy – smlouvu o běžném účtu a smlouvu o vkladovém účtu, jež obsahoval obchodní zákoník (zákon č. [513/1991](#) Sb.). Jedním z cílů této změny pak mělo být vyřešení existující roztržitosti právní úpravy smluv spojených s bankovními účty přinesené zákonem č. [284/2009](#) Sb., o platebním styku (dále také jen „zákon o platebním styku“ či „ZPS“), a dvou možných právních režimů, které zde mohly být dle konkrétních náležitostí a charakteru daného typu účtu aplikovány. Tuto ambici se, jak bude níže konkrétněji vysvětleno, nepodařilo bohužel zcela naplnit.

Stručné shrnutí vývoje právní úpravy smluv o běžném a vkladovém účtu

Na úvod je třeba stručně a zjednodušeně představit problematičnost do konce roku 2013 platné a účinné právní úpravy, aby byl následující rozbor lépe srozumitelný bez nutnosti obsáhlejší studie předchozího stavu úpravy v této oblasti.

Zcela zásadní změna právní úpravy tehdejších smluv o běžném a vkladovém účtu a započetí oné dvojkolejnosti možného právního režimu obou smluv byla přinesena spolu s přijetím zákona o platebním styku, respektive na jeho základě přijatého zákona č. [285/2009](#) Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku. Tento zákon transponoval do českého právního řádu několik právních předpisů EU, zejména pak Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu.

Klíčovým kritériem pro roztržitosti právní úpravy přineseným zákonem o platebním styku k 1.11.2013 byla skutečnost, zda se jedná o tzv. platební účet či nikoliv. Jinými slovy, zda na daném běžném či vkladovém účtu budou prováděny platební transakce, tedy např. vložení peněžních prostředků na tento účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků. Platební účet tak představuje účet sloužící k provádění platebních transakcí. Pokud tedy daný běžný či vkladový účet odpovídal definici platebního účtu a smlouva tento účet vymežující pak odpovídala charakteru smlouvy o platebních službách, vztahovala se na ni pouze velice omezená porce ustanovení uvedených v obchodním zákoníku a řídila se zároveň zákonem o platebním styku. Pokud nikoliv, vztahoval se na takovou smlouvu o běžném či vkladovém účtu pouze obchodní zákoník a jeho ustanovení.

Již zde došlo k jedné z prvních nedůsledností a nepřesností, a sice v podobě předpokládání existence smlouvy o běžném účtu, jež by nebyla smlouvou o platebních službách. To, vzhledem k charakteru běžného účtu, bylo prakticky vyloučeno, ač zákonodárce tuto možnost připustil a ještě více tak celou úpravu této podstatné oblasti bankovních smluv znepréhlednil.

Přístup zvolený při implementaci smluv o běžném a vkladovém účtu do NOZ

Ač v procesu příprav nového občanského zákoníku přetrvávalo v jednotlivých návrzích po dlouhou dobu vymezení smlouvy o běžném a vkladovém účtu převzaté z tehdy platné a účinné právní úpravy v obchodním zákoníku, právní úprava zakotvená v NOZ nakonec vychází dle důvodové zprávy k tomuto zákonu z koncepce, že rozlišování smlouvy o běžném a vkladovém účtu ztratilo s ohledem na stávající již z velké části společnou úpravu obou smluvních typů svůj význam. Praktickým dopadem tak bylo opuštění tohoto členění a zavedení nového souhrnného pojmu účet a vymezení tzv. smlouvy o účtu v § 2662 až 2668 NOZ.

Smlouva o účtu a její vymezení v NOZ

Nový občanský zákoník tak obsahuje obecnou úpravou smlouvy o účtu společnou pro všechny typy účtů, v § 2669 ustanovení pro platební účty, kde pouze odkazuje na zákon o platebním styku, a také speciální ustanovení týkající se jiných než platebních účtů v § 2670 až 2675. Zvláštní ustanovení je pak věnováno vkladní knížce § 2676 až 2679 NOZ.

Jak se uvádí v důvodové zprávě, cílem úpravy smlouvy o účtu v novém občanském zákoníku bylo zakotvit v tomto zákoně minimální úpravu pro případ, že některé otázky týkající se účtu nejsou řešeny zákonem o platebním styku, případně je aplikace ZPS vzhledem k jeho působnosti vyloučena, a smluvní strany si neupravily tyto otázky ani ve smlouvě o účtu.

Jak je dále uvedeno v důvodové zprávě, úprava smlouvy o účtu vychází z právní úpravy v obchodním zákoníku, avšak nebyla již začleněna ta ustanovení obchodního zákoníku, jež nebyla aplikovatelná na smlouvu o běžném účtu, která je smlouvou o platebních službách. S ohledem na skutečnost, že vedle názorů řady odborníků i dle mého názoru nebyla prakticky možná existence smlouvy o běžném účtu, jež by neměla charakter smlouvy o platebních službách, lze toto považovat za skutečnost pozitivní. Převzata tak byla ustanovení upravující nakládání s účtem a postavení spolumajitelů účtu, otázka nakládání s peněžními prostředky na účtu, možnost sjednání tzv. kontokorentu, důsledky smrti majitele účtu, otázky úročení a povinnosti související se zánikem závazkového vztahu smlouvy o účtu. Tyto otázky jsou skutečně upraveny téměř shodně s předchozí právní úpravou uvedenou pro smlouvu o běžném účtu v obchodním zákoníku.

Ustanovení § 2669 NOZ pak obsahuje pouze konstatování, že platební účet se řídí zákonem o platebním styku. Tímto zákonem se řídí také transakce na jiných platebních účtech, jestliže se jedná o platební transakce na jiných platebních účtech, pokud půjde o platební transakce, které podléhají režimu zákona o platebním styku.

Zvláštní právní úprava jiného než platebního účtu vymezená v § 2670 až 2675 bude dle důvodové zprávy jednak použita na účty, které nejsou platebními účty podle zákona o platebním styku (v příkladném výčtu jsou uvedeny účty stavebního spoření, účty s výpovědní dobou nebo účty, které si mezi sebou vedou poskytovatelé platebních služeb), a jednak na transakce, které sice probíhají na platebních účtech, ale spadají mimo působnost zákona o platebním styku. V rámci této úpravy jsou zakotveny lhůty pro připsání úroků či peněžních prostředků na účet majitele a také možnost výpovědi smlouvy oběma smluvními stranami.

V podobě určité náhrady vkladového účtu vymezeného v obchodním zákoníku je novým občanským

zákoníkem v § 2680 zavedena smlouva o jednorázovém vkladu mající charakter fixního termínovaného vkladu, kdy majitel účtu nemá možnost s vloženými peněžními prostředky před uplynutím sjednané doby disponovat.

Z mého pohledu je právní úprava účtů v novém občanském zákoníku poněkud nešťastná a není provedena příliš přehledným způsobem. Problém nevidím ani tak v koncepci jedné smlouvy o účtu, která bude dle konkrétních ujednání v rámci smluvní volnosti stran modifikována dle potřeby a parametrů účtu, který si strany chtějí smlouvou sjednat (to obecně považuji za cestu správným směrem), ale v určité nepřehlednosti stávající úpravy, jež se také zdá být ne zcela terminologicky přesná. V krátkém čase pak opět přinesla rovněž další zásadní změnu v této oblasti.

V NOZ uvedené členění přitom de facto s několika odlišnostmi a pod jinými názvy zachovává jak smlouvu o běžném účtu, která je smlouvou o platebních službách, v podobě smlouvy o účtu, tak i smlouvu o vkladovém účtu, která není smlouvou o platebních službách, v podobě smlouvy o jednorázovém vkladu.

Smlouva o účtu je v ustanovení § 2662 NOZ vymezena takto: „Smlouvou o účtu se ten, kdo vede účet, zavazuje zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, umožnit vložení hotovosti na účet nebo výběr hotovosti z účtu nebo provádět převody peněžních prostředků z účtu či na účet.“

Z uvedené definice je mj. zjevné, že jako subjekt, který vede účet, již není oproti aktuálně dřívější právní úpravě v obchodním zákoníku explicitně určena banka. Dále, dle mého názoru je možné vyložit znění této definice tak, že splňuje parametry provádění jednotlivě neurčených platebních transakcí dle zákona o platebním styku a tudíž i rámcové smlouvy o platebních službách vymezené v § 74 odst. 1 písm. b) ZPS. Toto ustanovení říká, že smlouvou o platebních službách se poskytovatel zavazuje uživateli provést pro něho jednotlivou platební transakci neupravenou rámcovou smlouvou. S ohledem na skutečnost, že cílem zavedení smlouvy o účtu do nového občanského zákoníku mělo být dle výše uvedeného mj. zakotvení jednotné úpravy i pro účty, které platebními účty nejsou a neřídí se tak zákonem o platebním styku, nepovažuji toto vymezení za příliš vhodně formulované.

Shrnutí a závěr

Shrneme-li výše uvedené, za klíčové změny dosavadního charakteru úpravy v této oblasti je možno označit vyjmutí smluv o běžném a vkladovém účtu jako smluvních typů v podobě pojmenovaných smluv upravených právním předpisem.

Další významnou skutečností je nastolení koncepce opouštějící dílčí členění na jednotlivé smluvní typy dle jejich rozdílných charakterů a přinášející jednotné základní vymezení smlouvy o účtu jako univerzálního smluvního typu v této oblasti.

K odstranění dvojkolejnosti a úpravě v rámci dvou odlišných zákonů však bohužel nedochází, a to jak z důvodu, že vymezení smlouvy o účtu v NOZ je dle všeho vymezením odpovídajícím definici smlouvy o platebních službách uvedené v zákoně o platebním styku, tudíž ambice, že se bude jednat o obecné vymezení pro všechny typy smluv o účtu, ať už o smlouvy spadající do režimu zákona o platebním styku či nikoliv, nebylo zjevně dosaženo; proto by mohlo být přiléhavějším řešením i zařazení úpravy smlouvy o účtu jako celku do zákona o platebním styku a v NOZ ponechat pouze ta ustanovení, která se vztahují k účtům, jež nemají charakter platebních účtů. Naopak je zde touto nepřesností způsobena typově obdobná nejasnost, jako tomu bylo v případě připuštění existence smlouvy o běžném účtu, která není smlouvou o platebních službách, do nabytí účinnosti NOZ.

A dochází rovněž k dílčímu zachování opuštěného členění na smlouvy v režimu zákona o platebním styku a mimo tento režim, v podobě nové pojmenované smlouvy „o jednorázovém vkladu“ (tj.

smlouvy o vkladovém účtu, jež není smlouvou o platebních službách).

Z mého pohledu by bylo celkově přínosnější vymezit smlouvu o účtu vždy jen jako smlouvu o platebních službách, s ohledem na její poměrně jasný charakter, a, jak bylo již uvedeno výše, přesunout tuto část úpravy mimo NOZ do zákona o platebním styku. Za vhodnější řešení považuji rovněž terminologicky blíže zůstat u předchozího rozlišení smluv o běžném a vkladovém účtu. Tedy, smlouva o (běžném) účtu by byla vymezena jako obecná smlouva pro všechny typy účtů, jež mají charakter smluv o platebním účtu. Zatímco smlouva o vkladovém účtu (či smlouva o jednorázovém vkladu) by byla smlouvou, která naopak tento charakter nemá, a platební transakce na takovém účtu neprobíhají, a jejíž úprava by zůstala spolu s úpravou účtů, jež nemají charakter platebních účtů, uvedena v NOZ.

Výše uvedeným způsobem by daleko spíše došlo ke zpřehlednění právní úpravy a nastolení daleko čistšího dělení smluv v této oblasti a rozlišení jejich charakteru. Tvůrci NOZ se však bohužel vydali jinou cestou v podobě uvedení smlouvy o účtu jako obecného vymezení pro veškeré smlouvy v této oblasti, bez ohledu na jejich charakter, což nelze považovat ani za šťastné, a díky formulaci definice, která naplňuje znaky „pouze“ smlouvy o platebních službách, ani za v souladu s v důvodové zprávě uvedeným cílem.

Mgr. Ondřej Novák,
advokátní koncipient

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)

- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)